

Colland Bijeenkomst: Thema Technologische ontwikkelingen in de Agrarische en Groene Sectoren

Aanleiding thema

Technologische ontwikkelingen lopen al eeuwen als een rode draad door de geschiedenis van de agrarische en groene sectoren. Voorbeelden zijn irrigatie, de ploeg, tractoren, maaimachines. Anno nu zitten wij in de transitie naar een digitaal tijdperk waarin robots, drones en data-analyses worden ingezet. En niet alleen om efficiënter te werken en kosten te besparen maar ook om in de groeiende vraag naar voedsel te voorzien, een tekort aan personeel op te vangen en een hoge kwaliteit producten te realiseren. We kunnen concluderen dat technologische ontwikkelingen sneller gaan en de komende jaren zullen toenemen.

Nemen robots het werk van mensen over?

Tijdens deze bijeenkomst gingen wij in op:

- Waar staan we nu we in onze sector met technologische ontwikkelingen?
- Wat is het effect van automatisering en robotisering op de arbeidsmarkt?
- Wat zijn de voordelen, nadelen en aandachtspunten hiervan voor werknemers en werkgevers?
- En hoe kunnen sociale partners hier beleid op zetten?

Sprekers waren:

Peter Loef (Beleidspecialist Glastuinbouw Nederland), Gerben Splinter (Onderzoeker Wageningen Economic Research (WUR)), Erik Pekkeriet, Programma-manager Agro Food Robotics (WUR)) en Fredey Peltzer (Beleidsadviseur FNV en lid van de commissie Robotisering en Arbeid SER.

Onderzoek 'Arbeid in de toekomst'

Centraal tijdens deze bijeenkomst stond het onderzoek 'Arbeid in de toekomst', uitgevoerd door Wageningen University & Research (WUR). Aanleiding hiervoor was dat een van de grootste uitdagingen het werven en behouden van goed personeel in de glastuinbouw is. En biedt het robotiseren en automatiseren van arbeidsprocessen hiervoor oplossingen? Peter Loef (beleidspecialist, Glastuinbouw Nederland) is vanuit de glastuinbouwsector benaderd om mee te werken. Dat heeft geresulteerd in een onderzoek dat bruikbaar is voor een lange termijn visie op arbeid in de Glastuinbouw.

Peter Loef vertelt dat er verschillende effecten van robotisering zijn op arbeid. Het technische aspect zorgt voor nieuwe functies. Tegelijkertijd moet je zorgen dat de arbeidsomstandigheden goed geregeld zijn. Denk aan factoren zoals klimaat, geluid, licht die het werk kunnen bemoeilijken. Dat vraagt om goed werkgeverschap.

Volgens Gerben Splinter (WUR) hoeven we niet bang te zijn dat robots werknemers zullen verdringen op de werkvloer. Robots zullen in de eerste plaats samenwerken met de mens en als 'cobot' worden

ingezet om zwaar en repetitief werk te doen. Totdat robots al deze werkzaamheden gaan overnemen is het van belang om het werk in het primaire proces aantrekkelijker te maken. Zo niet, dan lopen medewerkers over naar andere werkgevers en sectoren.

Zes transitiepaden

Erik Pekkeriet (WUR) zegt dat technologie kan worden ingezet om werknemers in de toekomst te behouden of aan te trekken. Zet in op binding aan het bedrijf en op verbetering van de arbeidsomstandigheden. Medewerkers kunnen onder andere bediend worden met optimale ergonomische maatregelen om de productiviteit te verbeteren en het werkplezier te waarborgen of te verhogen.

In het onderzoeksrapport worden zes transitiepaden benoemd die hieraan kunnen bijdragen:

- (T1) Faciliteer sociale interactie
- (T2) Van kwantitatieve naar kwalitatieve medewerker
- (T3) Medewerker van primair naar secundair proces
- (T4) Inzage in goed werkgeverschap.
- (T5) Prettige werkplek
- (T6) Ontwikkel gespecialiseerde functies

Vaardigheden en vroegtijdig betrekken werknemers

Technologie is meer dan alleen robots, volgens Fredy Peltzer (FNV). Denk aan communicatietechnologie, informatietechnologie en managementsystemen in bedrijven die onderling met elkaar verbonden kunnen worden. Maar we zien ook de opkomst van data-analyse en voorspellende tools die de gezondheid van dieren kunnen meten en aangeven welk dier wat voor soort voedsel nodig heeft. Dit levert in de praktijk een hoge mate van productiviteit en kwaliteit op maar ook een belangrijke bijdrage aan reductie van het broeikas-effect. Het invoeren technologie is echter makkelijker gezegd dan gedaan. Het is belangrijk om werknemers vroegtijdig te betrekken bij het invoeren van nieuwe technologie. Ook vraagt dit nieuwe vaardigheden van werknemers en het anders inrichten van de werkorganisatie. Laten we vooral ook leren van de praktijkervaringen die elders zijn opgedaan.

Belangrijkste conclusies:

- Automatisering en robotisering zullen de komende jaren toenemen. De grote uitdaging is hoe kunnen mens en machines elkaar versterken in plaats van elkaar vervangen?
- De inzet van technologie (zoals automatisering en robotisering) is geen doel op zich maar een middel om efficiënter en duurzamer te werken.
- Technologie zal het zware, kortcyclische en monotone werk de komende 10 jaar grotendeels vervangen maar het zal ook nieuwe banen en functies opleveren.
- De snelheid van robotisering hangt in belangrijke mate af van standaardisering, financiering en regelgeving.
- Het is belangrijk dat bedrijven inzetten op verbetering van arbeidsomstandigheden om te voorkomen dat werknemers overstappen naar andere werkgevers en sectoren.
- Betrek werknemers zo vroeg mogelijk in het proces bij het inzetten van technologie
- Het beleid van sociale partners moet zich richten op de kansen die technologie biedt om de sector aantrekkelijk, innovatief en duurzaam te houden en te maken, met aandacht voor arbeidsomstandigheden en het sociale aspect.
- Leer van praktijkvoorbeelden elders om te voorkomen dat wielen opnieuw worden uitgevonden

- Raadpleeg ook de Kennisbank Sociale Innovatie van TNO:
<https://www.kennisbanksocialeinnovatie.nl/>

- WUR Onderzoek 'Arbeid in de Toekomst': <https://www.wur.nl/nl/Publicatie-details.htm?publicationId=publication-way-353539313436>

Stellingen:

1) *Zonder robotisering en automatisering zullen de agrarische en groene sectoren zich niet verder ontwikkelen*

Eens: 91% Oneens: 9%

2) *Alleen een stijgende lijn in technologische investeringen kan de concurrentiekracht van ondernemers naar een hoger niveau tillen*

Eens: 56% Oneens: 44%

3) *Met toenemende automatisering kan kort-cyclisch werk met repeterende handelingen worden teruggedrongen*

Eens: 91% Oneens: 9%

4) *Extra financiële compensatie bovenop de transitievergoeding is nodig wanneer medewerkers door automatisering hun baan verliezen (en VWNW beleid niet kansrijk is)*

Eens: 42% Oneens: 58%